

2024-26

Politisk Fokus for lokalforeninger

Forord

I Kræftens Bekæmpelse arbejder vi sammen om at nå i mål med de politiske indsatser. Det betyder, at vi arbejder politisk på nationalt, regionalt og kommunalt plan gennem hovedbestyrelse, regionsudvalg og lokalforeninger.

Takket være jeres lokale forankring og store kendskab til lokalområdet har I som lokalforening stor gennemslagskraft i kommunen. Den gennemslagskraft kan bruges politisk til at opnå konkrete resultater til gavn for kræftpatienter, pårørende og andre borgere i kommunen.

Repræsentantskabet stemmer om de politiske indsatser, som regionsudvalg og lokalforeninger skal arbejde med de kommende år. For 2024-26 er der enighed om at fortsætte arbejde med Røgfri Fremtid og Rehabilitering og senfølger. I kan læse om de to politiske indsatser for lokalforeningerne i dette hæfte. Derudover findes der en vejledning til hver indsats med konkrete forslag til aktiviteter.

I lokalforeningens gruppe på frivillig.dk finder I vejledningerne og supplerende materiale til at arbejde med de politiske indsatser.

Har I brug for hjælp eller sparring, kan I altid kontakte jeres områdekontor eller den kontaktperson, der er oplyst inden for det givne område.

De lokalforeninger, som gerne vil arbejde med andre aktiviteter, kan finde en liste over frivilligaktiviteter på side 10.

Politisk Fokus

Redaktion: Lone Holm og Nina Lærke Belt, Patientstøtte & Frivillig Indsats

Design / layout: KB Design / Tine Vognsen

Svanemærket tryksag

Indhold

Røgfri Fremtid 4

Rehabilitering og senfølger 6

Andre aktiviteter for lokalforeningerne 10

Røgfri Fremtid

– Forældre ønsker røgfri børn, og børn ønsker røgfri forældre

Hvorfor er det en vigtig politisk indsats?

Vi vil et liv uden kræft, og vi kan komme et godt stykke ad vejen ved hjælp af forebyggelse. Rygning er den forebyggelige risikofaktor, som er skyld i flest tilfælde af kræft. Ved at undgå røg vil to ud af ti kræfttilfælde kunne forebygges.

Børn og unge bruger ikke kun cigaretter, men mange forskellige nikotin-produkter. Nikotin er i sig selv ikke kræftfremkaldende, men er særligt skadelig for børn og unge. Et nikotinformbrug øger risikoen for at udvikle afhængighed af f.eks. cigaretter eller alkohol. Det øger også risikoen for at udvikle depression, angst og stress.

Der er god opbakning til vores sag i befolkningen, og der kommer løbende tiltag, der bringer os nærmere målet. Flere og flere arbejdspladser og udearealer bliver røg- og nikotinfri. Lokalforeningerne kan bidrage til at fastholde dette momentum og den positive udvikling.

I 2023 røg 17 pct. af danskerne dagligt eller lejlighedsvist. Størstedelen har et ønske om at stoppe. Her er et stopforløb den mest effektive vej. Ved at udbrede kendskabet til de forskellige stoptilbud kan lokalforeningerne bidrage til, at flere lykkes med deres stop.

Undersøgelser viser, at ca. 35,9 pct. af de 15-29-årige i 2023 brugte mindst ét tobaks- eller nikotinprodukt. Lokalforeningerne kan videreformidle viden om nikotins skadevirkninger til bl.a. skoler, forældre og fag-personer, der er i tæt kontakt med børn og unge.

Mål for indsatsen

I Røgfri Fremtid har vi det ambitiøse mål, at ingen børn og unge, og højst 5 pct. af den voksne befolkning, ryger i 2030.

I kan som lokalforening arbejde med følgende:

1. At der etableres flere røg- og nikotinfri tiltag i lokalsamfundet:
 - Røg- og nikotinfri arbejdstid på kommunale og private arbejdspladser
 - Røg- og nikotinfri udearealer på steder, hvor børn og unge færdes
 - At kommunalt støttede arrangementer afvikles som røg- og nikotinfri
2. At kommunen tilbyder gode stoptilbud rettet mod forskellige målgrupper, og at kendskabet og deltagelsen til dem stiger
3. At øge samarbejde omkring tobaks- og nikotinfribyggelse målrettet børn og unge ved, at de voksne, der er tæt på børn og unge, har relevant viden om tobaks- og nikotinprodukter, samt at skoler og ungdomsuddannelser er røg- og nikotinfri

Den politiske indsats på nationalt plan

Kræftens Bekæmpelse arbejder for flere røgfri miljøer, højere priser på tobak, og at alle, der ønsker det, får hjælp til at blive røg- og nikotinfri. Tobak og nikotin skal fremover være langt mindre tilgængeligt for især børn og unge. Vi arbejder på at skabe opbakning til de politiske tiltag i befolkningen og på at påvirke de politiske beslutningstagere via dialog og gennem medierne.

Rehabilitering og senfølger

Hvorfor er den politiske indsats vigtig?

I Danmark lever mere end 385.000 mennesker med eller efter kræft, og 70 pct. af disse oplever én eller flere senfølger, der fylder i hverdagen. Senfølger er ofte en kombination af fysiske, psykiske og sociale følger af sygdom og behandling, som kan påvirke hverdagsliv og livskvalitet.

Mange ved ikke hvilke tegn på senfølger, de skal være opmærksomme på, og hvor de kan henvende sig og få hjælp. Senfølger kan gøre det svært at vende tilbage til arbejdsmarkedet, hvilket både har menneskelige og økonomiske konsekvenser for den enkelte og for samfundet. Der er således et betydeligt behov for at identificere senfølger og henvise kræftpatienter til rette hjælp.

Kommunerne har i dag rehabiliteringstilbud målrettet kræftpatienter. Indholdet i tilbuddene er dog meget forskelligt på tværs af landet, og mange kommuner oplever, at kræftpatienter kun i begrænset omfang henvises til tilbuddene. Der er desuden blandt kommuner forskel på, om borgerne kan få adgang til fornyet hjælp, hvis deres senfølger opstår efter endt rehabilitering. Derudover mangler der viden om senfølger og om henvisningsmuligheder blandt de relevante fagpersoner inden for kommunens social-, sundheds- og beskæftigelsesområde.

Som lokalforening kan I påvirke kommunerne til at sætte fokus på rehabilitering og senfølger. Nogle lokalforeninger har eksempelvis etableret et samarbejde med kommunens kræftrehabilitering, afholdt møde med det kommunale jobcenter, sundhedsforvaltningen mv. I kan via disse samarbejder og møder være med til at sætte fokus på behovet for, at flere patienter kan få bedre hjælp til rehabilitering og senfølger – og dermed være med til at påvirke den politiske dagsorden.

Mål for indsatsen

Målet er at sætte fokus på senfølger i kommunerne ved at udbrede kendskabet til, hvad senfølger er, og hvordan de kan påvirke kræftpatienters livskvalitet. Som led i dette er det et mål at afdække, om kommunerne i deres rehabilitering har tilbud om hjælp til generelle senfølger efter kræft – og i så fald hvad de består i, hvem der kan bruge tilbuddene, hvor lange rehabiliteringsforløbene er mv.

Et øget fokus på senfølger og kendskab til senfølgetilbud i kommunerne kan bidrage til, at flere patienter med senfølger kan henvises til den rette hjælp i kommunen, og at flere kommuner kan inspireres til at etablere tilbud om hjælp til senfølger for på sigt at kunne forbedre kvaliteten og skabe bedre rehabilitering for kræftpatienter.

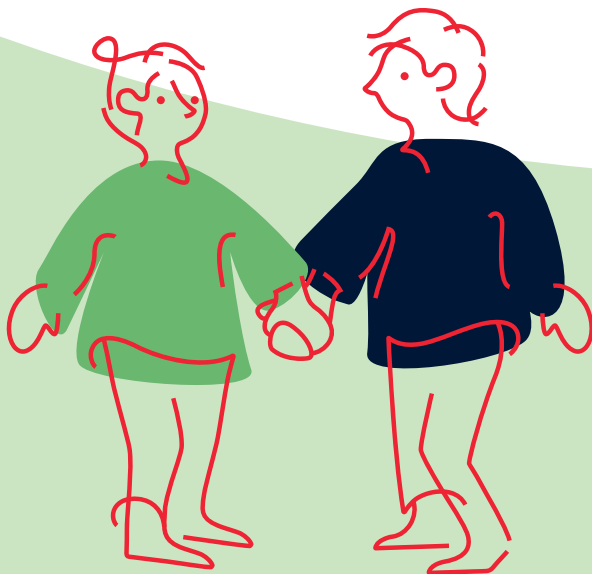
Rehabilitering

Rehabilitering er målrettet personer, som oplever eller er i risiko for at opleve begrænsninger i deres fysiske, psykiske, kognitive og/eller sociale funktionsevne og dermed i hverdagslivet. Formålet med rehabilitering er at muliggøre et meningsfuldt liv med bedst mulig aktivitet og deltagelse, mestring og livskvalitet. Rehabilitering er en samarbejdsproces mellem en person, pårørende, professionelle og andre relevante parter. Rehabiliteringsindsatser er målrettede, sammenhængende og vidensbaserede med udgangspunkt i personens perspektiver og hele livssituation.

(Kilde: Rehabiliteringsforum Danmark, 2022)

I kan som lokalforening:

1. Undersøge, hvilke rehabiliteringstilbud kommunen har til kræftpatienter, og hvilket fokus de har på senfølger efter kræft hos borgere i rehabiliteringsforløb
2. Undersøge, om kommunen og borgere kender til senfølger efter kræft – og tilbyde at formidle viden om senfølger og om kræftpatienternes oplevelser med senfølger, f.eks. gennem oplæg og temaaftener
3. Undersøge, om kommunen samarbejder om rehabilitering og senfølger på tværs af forvaltninger og eksternt med almen praksis og regioner

Den politiske indsats på nationalt plan

Kræftens Bekæmpelse arbejder politisk på nationalt plan med at sætte fokus på senfølgeområdet. Bl.a. har Kræftens Bekæmpelse udgivet et holdningspapir med otte anbefalinger til at forbedre senfølgeområdet. Kræftens Bekæmpelse har støttet etableringen af tre nationale forskningscentre for senfølger, der forsker i opsporing, forebyggelse og behandling af senfølger efter kræft. Sammen med Senfølgerforeningen, Danish Comprehensive Cancer Center (DCCC) og forskningscentrene har Kræftens Bekæmpelse etableret det nationale samarbejde Bedre Viden om Senfølger, som arbejder for politisk fokus på senfølger og på at formidle viden om senfølger. Kræftens Bekæmpelse har desuden på nationale konferencer og i dialog med Sundhedsministeriet og Sundhedsstyrelsen understreget behovet for data og kvalitetsstandarder, bl.a. for den kommunale kræftrehabilitering.

Senfølger efter kræft

Senfølger er helbredsproblemer – fysiske, psykiske eller sociale – der er en følge af kræftsygdommen og/eller behandlingen. Senfølger kan opstå under behandling og blive kroniske – men kan også opstå måneder eller år efter behandlingen er afsluttet. Generelle senfølger går på tværs af kræftdiagnoser og dækker f.eks. træthed, depression, smerter, seksuelle problemer og angst for tilbagefald. Sygdomsspecifikke senfølger er knyttet til kræftsygdommen eller behandlingstypen og dækker f.eks. urinvejs- og mavetarmproblemer.

(Kilder: Sundhedsstyrelsen, 2017 og 'Livet efter kræft', Zachariae & Mehlsen, 2020)

Andre aktiviteter for lokalforeningerne

De 7 tegn

Landsindsamlingen

Lokale patientstøttetilbud – café, gåture mm.

Lyserød Lørdag

Medlemshvervning

Stafet For Livet

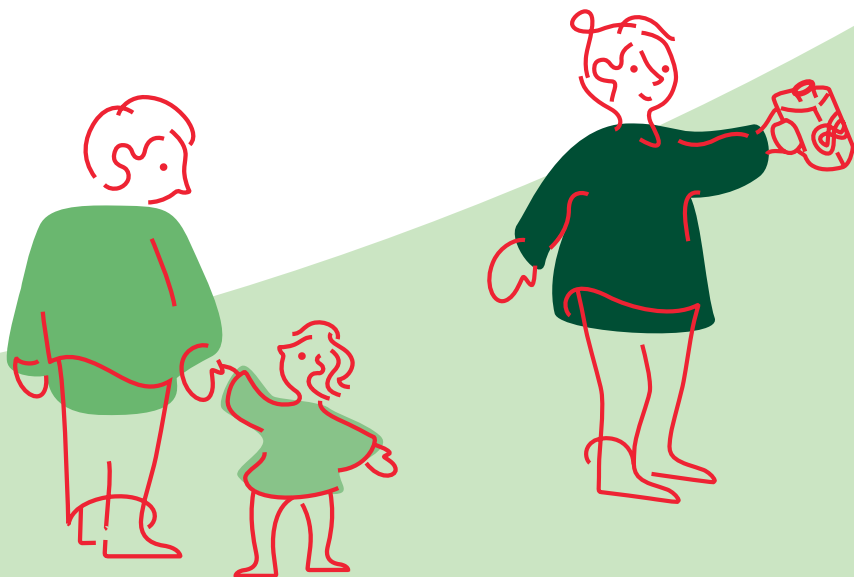
Sølkampagnen

Fuld af Liv-kampagnen

Knæk Cancer

Landsindsamlingen er – med ca. 2000 frivillige og 15-20.000 indsamlere – en unik anledning for lokalforeningen til at møde borgerne i lokalområdet og synliggøre foreningens arbejde med forskning, forebyggelse og patientstøtte. Derfor er lokalforeningens rolle i Landsindsamlingen vigtig – enten ved at repræsentanter for lokalforeningen fungerer som indsamlingsledere, eller ved at lokalforeningen rekrutterer indsamlingsledere i lokalområdet. I 2025 gennemføres Landsindsamlingen søndag den 6. april.

Kræftens Bekæmpelses politiske indsatser i fokus 2024-26

Røgfri Fremtid

Rehabilitering og senfølger

Screening

Tidlig opsporing og rettidig diagnostik

Sammenhæng i patientforløbet

Senfølger

Palliation

Lokalforeninger

Lokalforeningerne er Kræftens Bekæmpelses demokratiske fundament og talerør i forhold til kræftpatienter og pårørende samt forebyggelse over for kommunen.

Regionsudvalg

Regionsudvalgene er Kræftens Bekæmpelses medspiller over for regionen. De arbejder for at forbedre vilkårene for kræftpatienter og pårørende i det regionale sundhedsvæsen.

Hovedbestyrelsen

Hovedbestyrelsen fastlægger den overordnede strategi og politiske retning for Kræftens Bekæmpelse.

✓		✓
✓		✓
	✓	✓
	✓	✓
	✓	✓
	✓	✓
	✓	✓
	✓	✓

Sådan er forslaget blevet til

Arbejdet med at formulere forslaget til de politiske indsatser blev igangsat i august 2021. Herefter er forslaget blevet drøftet med lokalforeninger, regionsudvalg og hovedbestyrelsen, inden de delegerede stemte om forslaget på repræsentantskabsmødet i 2022.

I 2023 satte hovedbestyrelsen gang i en opdatering af indsatserne i tæt samarbejde med frivillige og ansatte. De justerede indsatsbeskrivelser er efterfølgende blevet drøftet af repræsentantskabet i maj 2024, hvor delegerede stemte om forlængelse med yderligere to år.

Frivillige og medarbejdere formulerer forslag til politiske indsatser

Forslaget sendes til lokalforeninger, regionsudvalg og lokale hovedbestyrelsesmedlemmer

Forslaget drøftes af lokalforeninger, regionsudvalg og lokale hovedbestyrelsesmedlemmer på politiske dialogmøder

August 2021

September 2021

November 2021

Hovedbestyrelsen
behandler forslaget

Januar 2022

Februar
/ Marts 2022

April 2022

Maj 2022

September 2023

Maj 2024

Forslaget sendes til de
delegerede på repræsen-
tantskabsmødet

Repræsentantskabet
drøfter og stemmer
om forlængelse med
yderligere to år

Forslaget drøftes
og beslattes på
repræsentantskabs-
mødet

Hovedbestyrelsen
igangsætter en
opdatering af
indsatserne

2024-26

Politisk Fokus for regionsudvalg

Forord

I Kræftens Bekæmpelse arbejder vi sammen om at nå i mål med de politiske indsatser. Det betyder, at vi arbejder politisk på nationalt, regionalt og kommunalt plan gennem hovedbestyrelse, regionsudvalg og lokalforeninger.

Som regionsudvalg har I en vigtig stemme i regionerne i kraft af jeres regionale forankring og store kendskab til sundhedsvæsenet i jeres region. Den stemme kan bruges politisk til at opnå konkrete resultater til gavn for kræftpatienter, pårørende og andre borgere i regionen.

Repræsentantskabet stemmer om de politiske indsatser, som regionsudvalg og lokalforeninger skal arbejde med de kommende år. For 2024-26 er der enighed om at fortsætte arbejdet med følgende fem politiske indsatser: Sammenhængende patientforløb, Palliation, Screening, Tidlig opsporing og rettidig diagnostik samt Senfølger. I kan læse mere om de enkelte indsatser i dette hæfte. Derudover findes der en vejledning til hver indsats med konkrete forslag til aktiviteter.

I regionsudvalgets gruppe på frivillig.dk finder I vejledninger og supplerende materiale til at arbejde med de politiske indsatser. Har I brug for hjælp eller sparring, kan I altid kontakte jeres områdekontor eller den kontaktperson, der er oplyst inden for det givne område.

Politisk Fokus

Redaktion: Lone Holm og Nina Lærke Belt
Patientstøtte & Frivillig Indsats

Design / layout: KB Design / Tine Vogensen

Indhold

Screening	4
Tidlig opsporing og rettidig diagnostik	6
Sammenhæng i patientforløb	9
Senfølger	11
Palliation	14

Screening

Hvorfor er det en vigtig politisk indsats?

Med screening kan man opdage forstadier, der kan fjernes, eller tidlig kræft, der kan behandles, så det ikke udvikler sig. Velfungerende screeningsprogrammer for livmoderhalskræft, brystkræft og tarmkræft fremmer overlevelsen, fordi kræft, der findes tidligt, giver mulighed for en mere skånsom behandling og øger chancen for at overleve.

Der er social ulighed i, hvem der deltager i screening for tarm- og livmoderhalskræft. Borgere, der har kort uddannelse, lav indkomst, minoritetsbaggrund eller bor alene, har den laveste deltagelse. Det er derfor vigtigt at arbejde politisk for, at flere deltager i disse screeningsprogrammer.

Mål for indsatsen

Målet er at øge deltagelsen i screening for tarm- og livmoderhalskræft samt at modvirke social ulighed ved at tilpasse informationsindsatser om screening til de grupper, vi ikke når i dag, f.eks. borgere med ikke-vestlig baggrund.

Et andet mål er, at regionerne overholder screeningsinterval og svartid i screening for brystkræft. Kvinderne skal inviteres inden for 2 år +/- 3 måneder, og svar på mammografien skal gives inden for 10 arbejdsdage.

Den politiske indsats på nationalt plan

Kræftens Bekæmpelse undersøger løbende borgernes grunde til at deltage eller ikke deltage i screening for at kunne pege på, hvad der kan øge deltagelsen. Kræftens Bekæmpelse deltager desuden i det rådgivende udvalg for de nationale screeningsprogrammer.

I kan som regionsudvalg:

1. Overholdes tidsfristerne?

- Følge op på, om regionen overholder tidsfrister for invitation og svar-tid i screeningsprogrammet for brystkræft

2. Grupper, vi ikke når i dag

- Spørge ind til, hvordan regionen arbejder med at øge deltagelsen i screening for tarm- og livmoderhalskræft. Særligt blandt de grupper, vi ikke når i dag, f.eks. borgere med ikke-vestlig baggrund eller borgere med kort uddannelse
- Tilskynde regionerne til øget fokus på screening for tarm- og livmoderhalskræft, også oplysningsmateriale på andre sprog; gerne på tværs af regioner og i samarbejde med fagafdelingen i Kræftens Bekæmpelse

Muligt samarbejde med lokalforeninger

3. • Overveje et eventuelt samarbejde med lokalforeningerne om at udbrede viden om screening til befolkningen

Tidlig opsporing og rettidig diagnostik

Hvorfor er det en vigtig politisk indsats?

Tidlig opsporing og rettidig diagnostik fremmer overlevelsen, patientsikkerheden og mindsker patienternes bekymringer. Kræft, der findes i et tidligt stadie, har en markant bedre prognose.

Undersøgelser viser, at der i Danmark er forskellig adgang til sundhedsvæsenets ydelser, både hvad angår adgang til egen læge og opfølgende undersøgelser. Dette er utilfredsstillende. Det er vigtigt, at borgere med symptomer har hurtig og uhindret adgang til egen læge og eventuelle yderligere undersøgelser. Kræftens Bekæmpelse har i samarbejde med Praktiserende Lægers Organisation (PLO) udarbejdet et udspil: "Rettidig diagnostik og rationel udredning ved mistanke om alvorlig sygdom herunder kræft". Et udredningsforløb tilrettelagt på baggrund af faglig dialog, klare aftaler og systematik vil ikke kun fremme patientsikkerheden, men også mindske nogle af de bekymringer, som patienter og pårørende kan have om selve forløbet.

Ved at sætte fokus på målopfyldelse i kræftpakkerne, brug af de diagnostiske centre eller almen praksis' adgang til direkte undersøgelser kan I som regionsudvalg være med til at understøtte tidlig opsporing og rettidig diagnostik på kræftområdet.

På baggrund af forskning i de symptomer, som patienter, der viser sig at have kræft, kommer med hos egen læge, er kræftudredningen i Danmark overordnet set organiseret i tre spor: organspecifikke kræftpakkeforløb for patienter med alarmsymptomer, diagnostisk pakkeforløb for patienter med alvorlige symptomer, der kunne være kræft, og parakliniske undersøgelser af patienter med vage symptomer, hvor alvorlig sygdom ikke kan udelukkes (gruppe 3 patienter).

Mål for indsatsen

Målet er at sikre, at borgere med symptomer nemt kan komme til egen læge og blive henvist til undersøgelser, der hurtigt kan vise, om de fejler noget alvorligt – f.eks. kræft – og hvis der er tale om alvorlig sygdom, hurtigt kommer i behandling.

I kan som regionsudvalg:

1. Adgang til egen læge

- Spørge regionen, om alle patienter har nem og hurtig adgang til egen læge eller til en regionsklinik – det vil sige, at patienter sædvanligvis kan få konsultation senest femte hverdag efter tidsbestillingen, jf. overenskomsten mellem PLO og Danske Regioner

2. Kræftpakkeforløb

- Følge udviklingen i data for overholdelse af forløbstiderne for at sikre, at patienterne behandles inden for de lægefagligt begrundede forløbstider
- Sætte fokus på de pakkeforløb, der i længere perioder har haft utilfredsstillende forløbstider og spørge, hvad regionen vil gøre ved det

3. Diagnostisk pakkeforløb

- Følge og forholde jer til data for regionens brug af det diagnostiske pakkeforløb

4. Direkte adgang til undersøgelser for almen praksis

- Spørge regionen om, i hvilket omfang de tilbud anvendes, der fremgår af den nationale forløbsbeskrivelse om mulighed for billeddiagnostik af patienter med vage symptomer, hvor alvorlig sygdom ikke kan udelukkes (gruppe 3 patienter)
- Spørge almen praksis om, hvordan de opfatter tilgængelighed og svartider for diagnostiske undersøgelser, herunder ordningen for gruppe 3 patienter
- Spørge regionen om, hvordan ventetider og svartider til diagnostiske undersøgelser ser ud, når der ikke umiddelbart foreligger en mistanke om kræft, herunder ordningen for gruppe 3 patienter

Kræftpakkeforløb

Et kræftpakkeforløb er et samlet tilrettelagt forløb af undersøgelser, behandling og opfølgning. Formålet med kræftpakkeforløbene er at øge og sikre kvaliteten af patientforløbet, herunder at patienterne får hurtig vished om diagnosen og undgår unødigt ventetid.

(Kilde: Sundhedsstyrelsen)

Diagnostisk pakkeforløb

Et diagnostisk pakkeforløb er et udredningsforløb i regi af en diagnostisk enhed for patienter med alvorlige – men uspecifikke – symptomer, hvor der kan være tale om kræft.

(Kilde: Sundhedsstyrelsen)

3. spors udredning

3. spors udredning er en paraklinisk billeddiagnostik af patienter med vage symptomer, hvor alvorlig sygdom ikke kan udelukkes (gruppe 3 patienter).

(Kilde: Danske Regioner)

Den politiske indsats på nationalt plan

Kræftens Bekæmpelse følger udviklingen inden for kræftpakkeforløb, diagnostisk pakkeforløb samt almen praksis' muligheder for at rekvirere direkte undersøgelser. Disse undersøgelser afdækker, om der er forhøjet risiko for kræft for at sikre, at kræftpatienter behandles inden for de lægefagligt begrundede forløbstider. Kræftens Bekæmpelse deltager også i revisionsarbejdet af alle kræftpakkeforløb samt det diagnostiske pakkeforløb.

Sammenhæng i patientforløbet

Hvorfor er den politiske indsats vigtig?

Der er stadig brug for at sætte fokus på sammenhæng og tryk i kræftpatienters samlede forløb, trods mange år med kræftpakkeforløb og opfølgingsprogrammer på kræftområdet.

Mange kræftpatienter oplever ikke at have en patientansvarlig læge, dvs. en læge der tager ansvar for deres samlede forløb på sygehuset. Herudover viste Kræftens Bekæmpelses seneste Barometerundersøgelse 2023, at næsten hver sjette patient oplevede selv at stå med en del af ansvaret i opfølgingsforløbet efter sygehusbehandlingen. Et ansvar, som de mente, at sundhedsvæsenet burde have haft. Næsten hver fjerde patient havde ikke oplevet, at en sundhedsprofessionel talte med dem om, hvordan den praktiserende læge kunne hjælpe dem, efter behandlingen på sygehuset var afsluttet. Og omkring hver femte vurderede, at den hjælp, de fik fra henholdsvis kommunen og fra almen praksis, havde været dårlig.

Som regionsudvalg har I gode relationer og et godt kendskab til regionen og områdets sygehuse og praktiserende læger, hvilket er afgørende for en regional indsats. I den politiske dialog er det oplagt at inddrage erfaringer fra konkrete patientforløb i jeres område.

Den patientansvarlige læge

Den patientansvarlige læge er den læge, der er udpeget til at bære det overordnede ansvar og overblik for patienter i komplekse forløb på sygehuset. Den patientansvarlige læge skal bl.a. være med til at sikre, at patientens forskellige behandlinger koordineres bedst muligt, at patientforløbet tilrettelægges i samarbejde mellem læge, patient og evt. pårørende. Lægen skal desuden stå til rådighed, hvis patienten søger afklaring på noget i forhold til sit udrednings- og behandlingsforløb. Ifølge Kræftplan IV skulle 90 pct. af kræftpatienter i 2020 opleve at have en patientansvarlig læge.

(Kilde: Danske Regioner og Sundhedsministeriet)

Mål for indsatsen

Det overordnede mål for indsatsen er, at kræftpatienter er trygge i deres forløb og altid ved, hvem der har ansvaret i de forskellige dele af forløbet – også efter endt behandling. Flere kræftpatienter skal opleve at have en patientansvarlig læge, og flere kræftpatienter skal have en individuel, skriftlig opfølgingsplan efter endt behandling.

I kan som regionsudvalg:

1. Styrke ordningen med den patientansvarlige læge
2. Styrke brugen af den individuelle opfølgingsplan
3. Sikre patientinddragelse i relevante udvalg i sundhedsklyngerne

Vær opmærksom på, at den nationale ordning for den patientansvarlige læge forventes revideret i 2024, og hvis det sker, vil vejledningen blive ændret i overensstemmelse hermed, og regionsudvalgene vil blive informeret.

Den individuelle skriftlige opfølgingsplan

Ved afslutning af behandling skal der afholdes en afsluttende samtale med patienten, hvor der foretages en vurdering af patientens behov for opfølgning. Hvis der ikke allerede er udarbejdet en individuel plan for opfølgning, skal det gøres. Planen skal beskrive patientens opfølgingsforløb, herunder behov for indsatser og status på eventuelt igangværende indsatser i form af:

- Håndtering af bivirkninger på behandling
- Fortsat behandling
- Opsporing af tilbagefald eller progression
- Rehabilitering og palliation
- Håndtering af senfølger

(Kilde: Sundhedsstyrelsen)

Senfølger

Hvorfor er den politiske indsats vigtig?

I Danmark lever mere end 385.000 mennesker med eller efter kræft, og 70 pct. af disse oplever én eller flere senfølger, der fylder i hverdagen. Senfølger er ofte en kombination af fysiske, psykiske og sociale følger af sygdom og behandling, som kan påvirke hverdagsliv og livskvalitet.

Mange ved ikke hvilke tegn på senfølger, de skal være opmærksomme på, og hvor de kan henvende sig og få hjælp. Senfølger kan gøre det svært at vende tilbage til arbejdsmarkedet, hvilket både har menneskelige og økonomiske konsekvenser for den enkelte og for samfundet. Der er således et betydeligt behov for at identificere senfølger og henvise kræftpatienter til rette hjælp.

Desværre har regionerne i dag kun begrænsede tilbud til at afhjælpe senfølger – og tilbuddene er ikke ensartede på tværs af landet. Der er brug for regionale, generelle senfølgeklinikker, hvor patienter med længerevarende og komplekse senfølger kan udredes tværfagligt, evt. behandles eller henvises videre til relevant hjælp i enten kommunalt regi, hos almen praksis eller på en mere specialiseret sygehusafdeling. Herudover er der behov for et øget fokus på senfølger i opfølgingsforløb i almen praksis.

Som regionsudvalg spiller I en væsentlig rolle i at sætte senfølger på den politiske dagsorden. Dette kan I gøre ved sætte fokus på senfølger i jeres forskellige møder med bl.a. hospitalsledelser, regionsrådet, koncernledelsen og sundhedskoordinationsudvalget. Det kan også være i mødet med de regionale kvalitetsenheder for almen praksis.

Mål for indsatsen

Kræftpatienter med senfølger skal udredes for senfølger og henvises til den rette og relevante behandling. Målet er, at der i alle regioner er generelle senfølgeklinikker, og at det er alment kendt, at disse klinikker findes. Klinikkerne skal identificere og evt. behandle komplekse senfølger eller henvise videre til andre tilbud, f.eks. i kommuner, almen praksis eller specialiserede afdelinger. Der skal øget fokus på senfølger i opfølgingsforløbet og skabes klarhed om, hvem der har ansvaret blandt de sundhedsprofessionelle. Som regionsudvalg spiller I en væsentlig rolle i at rejse problematikken for at få ensartede senfølgetilbud på den politiske dagsorden.

I kan som regionsudvalg:

1. Undersøge, om regionen sikrer, at patienter med komplekse senfølger efter kræft kan få hjælp til udredning og behandling
2. Undersøge, om regionen har fokus på at styrke samarbejdet med kommunerne og almen praksis om senfølger
3. Spørge til, hvad regionen gør for at sikre, at sundheds- og socialfagligt personale har viden om og kompetencer inden for senfølger

Den politiske indsats på nationalt plan

Kræftens Bekæmpelse arbejder politisk på nationalt plan for at sætte fokus på senfølgeområdet. Bl.a. har Kræftens Bekæmpelse udgivet et holdningspapir med otte anbefalinger til at forbedre senfølgeområdet. Kræftens Bekæmpelse har støttet etableringen af tre nationale forskningscentre for senfølger, der forsker i opsporing, forebyggelse og behandling af senfølger efter kræft. Sammen med Senfølgerforeningen, Danish Comprehensive Cancer Center (DCCC) og forskningscentrene har Kræftens Bekæmpelse etableret det nationale samarbejde Bedre Viden om Senfølger, som arbejder for politisk fokus på senfølger og på at formidle viden om senfølger.

Senfølger efter kræft

Senfølger er helbredsproblemer – fysiske, psykiske eller sociale – der er en følge af kræftsygdommen og/eller behandlingen. Senfølger kan opstå under behandling og blive kroniske – men kan også opstå måneder eller år efter behandlingen er afsluttet.

Generelle senfølger går på tværs af kræftdiagnoser og dækker f.eks. træthed, depression, smerter, seksuelle problemer og angst for tilbagefald. Sygdomsspecifikke senfølger er knyttet til kræftsygdommen eller behandlingstypen og dækker f.eks. urinvejs- og mavetarmproblemer. Sygdomsspecifikke senfølger kræver ofte specialiseret behandling.

(Kilder: Sundhedsstyrelsen, 2017 og "Livet efter kræft", Zachariae & Mehlsen, 2020)

Palliation

Hvorfor er den politiske indsats vigtig?

Mange kræftpatienter og andre patienter med livstruende sygdom får behov for en palliativ indsats. Denne indsats har til formål at forebygge og lindre og på den måde fremme livskvaliteten hos både patienter og pårørende.

Desværre oplever mange, at den palliative indsats ikke iværksættes i tide. Knap hver fjerde patient, der er henvist til specialiseret palliativ behandling, venter mere end ti kalenderdage, fra de er henvist, til de bliver modtaget i en specialiseret enhed. 20 pct. når at dø eller blive for dårlige, inden de modtages. Der er generelt et stort behov for større kapacitet samt kvalitetsudvikling af den palliative indsats i sundhedsvæsenet.

Som regionsudvalg kan I være med til at styrke den palliative indsats. Ved at gå i dialog med regionale beslutningstagere og ledelsen på sygehuse kan I påvirke regionens arbejde med at sikre bedre kapacitet og kvalitet på det palliative område.

Palliation

Den palliative indsats har til formål at fremme livskvaliteten hos patienter og familier, som står over for de problemer, der er forbundet med livstruende sygdom. Det gøres ved at forebygge og lindre lidelse gennem tidlig diagnosticering og umiddelbar vurdering og behandling af smerter og andre problemer af både fysisk, psykisk, psykosocial og åndelig art.

(Kilde: WHO)

Mål for indsatsen

Kræftens Bekæmpelse arbejder for, at kræftpatienter skal have palliative indsatser af høj kvalitet. Det betyder, at der skal være kapacitet i sundhedsvæsenet til at modtage henviste patienter til specialiserede palliative indsatser inden for tidsfristen på ti kalenderdage. Det betyder også, at der altid skal være personale med basale og specialiserede palliative kompetencer, og at kræftpatienters behov løbende vurderes. Ved at arbejde systematisk med disse områder regionalt er håbet, at flere kræftpatienter med behov for det får gode palliative forløb.

I kan som regionsudvalg:

Gå i dialog med regionale beslutningstagere og ledelsen på sygehuse og dermed være med til at påvirke, at regionen:

1. Sikrer den nødvendige kapacitet
2. Sikrer de nødvendige kompetencer
3. Sikrer behovsvurdering for patienter med en livstruende sygdom
4. Sikrer samarbejde ved overgange mellem sektorer

Den politiske indsats på nationalt plan

Kræftens Bekæmpelse sætter løbende palliation på den kræftpolitiske dagsorden nationalt. Eksempelvis har Kræftens Bekæmpelse udarbejdet en række anbefalinger til den palliative indsats i "Den palliative indsats i Danmark har brug for en oprustning", som blev lanceret i juni 2021. Desuden bidrager Kræftens Bekæmpelse med at skabe opmærksomhed omkring palliation i forskellige fora og med debatindlæg i medierne.

